

Cansu Çamlıbel

Patriot teklifinin şifreleri

5 Ocak 2019

Türk-Amerikan ilişkilerinin tarihine en sıkıntılı senelerden biri olarak yazılan 2018'e veda ederken Washington, ilişkilerin 2019'daki genel gidişatını en çok etkileme potansiyeli olan S-400 krizinde Ankara'yı iyice sıkıştırmak için kritik bir hamle yaptı. Pentagon'a bağlı Savunma Güvenlik İşbirliği Ajansı 18 Aralık'ın akşam saatlerinde 3.5 milyar dolar değerindeki Patriot hava ve füze savunma sistemlerinin Türkiye'ye muhtemel satışına onay verildiğini duyurdu.

Bu duyuru satışın kesinlikle olacağı anlamına gelmemekle birlikte iki gelişmeyi teyit ediyordu. Birincisi, demek ki Trump yönetiminin masaya koyduğu son Patriot paketi genel çerçevesi itibarıyla Ankara'nın beklentilerini karşılar nitelikteydi. İkincisi, demek ki Amerikan Dışişleri ve Savunma Bakanlıkları Kongre'yi satışın muhtemel şartları konusunda önceden bilgilendirmiş ve kategorik bir itirazın önüne geçmeyi başarmıştı.

Trump yönetimindeki Türkiye'ye Patriot satma arzusu, resmi beyut kezından 18 Aralık duyurdu.

Trump yönetimindeki Türkiye'ye Patriot satma arzusunun resmi boyut kazandıran 16 Aralık duyurusu, ABD Kongresi açısından 15 günlük itiraz takviminin başladığı anlamına geliyordu. Bu takvimin kendisi de aslında Amerikan bürokrasisinin Patriot'lar için izlediği titiz stratejinin bir parçasıydı. Takvim öyle bir planlandı ki kasımdaki ara seçimi kazanan siyasetçilerle oluşacak yeni Kongre'nin yemin edeceği 3 Ocak'tan bir gün önce itiraz süresi dolacaktı.

Araya uzun Noel ve yılbaşı tatilleri de girince Kongre'nin itirazı için son tarih olan 2 Ocak sessiz sedasız atlatılmış oldu. Böylece Trump yönetimi teklifin daha anlaşma aşamasına gelmeden kadük olması ihtimalinin önüne geçti. Ancak bundan sonraki süreç bu kadar kolay olmayacak.

Amerikan yönetiminin Patriot hamlesiyle asıl hedeflediği iki yıldır Ankara'nın dilinde olan **'Savunma ihtiyacımızı NATO müttefiklerimizden karşılayamadık o nedenle de füzeleri Rusya'dan almak durumunda kaldık'** argümanını boşa düşürmek. Patriot teklifinin eski Kongre'deki iletişimi de bu çerçevede yapıldı ve işe yaradı.

Ancak aynı argümanın iki gün önce göreve başlayan ve başkanlık koltuğuna yeniden Nancy Pelosi'nin oturduğu yeni Temsilciler Meclisi'ni ikna etmeye yetmeyeceğini herkes biliyordu. Yeni Temsilciler Meclisi, Başkan Trump'ın dış politikada muhtemel adımlarını olabildiğince sınırlama eğilimi içinde olacak. Dahası, Trump'ın mensubu olduğu Cumhuriyetçi Parti Senato'daki çoğunluğunu korusa da Suudi Arabistan ile ilişkiler ve Suriye'den çekilme gibi kritik iki dosyada başına buyruk kararlar aldığı için Başkan'a açıkça muhalefet etmeye başlayan Cumhuriyetçi üyelerin sayısında ciddi bir artış var.

Amerikan siyasetinde zaten uzun süredir Türkiye karşıtı bir hava hakim. Amerikalı din adamı Pastör Andrew Brunson'ın iki senelik tutukluluğun ardından serbest bırakılması ve Ankara'nın Suudi gazeteci Cemal Kaşıkçı cinayetinde izlediği iletişim stratejisi sonucunda tam Türkiye aleyhtarı hava biraz dağılıyor gibi olmuştu ki Trump Suriye bombasını patlattı. Yeni Kongre'de Trump'ın kendi ulusal güvenlik bürokrasisinin telkinlerini hiçe sayarak Suriye'den apar topar çıkma kararında Ankara'nın **'Fırat'ın doğusuna operasyon'** tehdidinin sebep olduğunu düşünen çok sayıda siyasetçi var.

Cihatçılarla savaşta gösterdikleri başarı sayesinde son dört senedir Amerikan kamuoyunun sempatisini kazanan YPG Kürtlerinin Türkiye aleyhine yapacakları lobinin ne kadar etkili olabileceğini anlamak açısından Senatör Lindsey Graham örneği önemli. Düne kadar Türkiye'nin tezlerine kulak veren az sayıda Amerikalı siyasetçi arasında yer alan Güney Carolina Senatörü Lindsey Graham bile bugün **'Kürt müttefiklerimiz Türkiye tarafından boğazlanabilir'** gibi ifadeler kullanabiliyorsa gerisini siz düşünün.

Son sözü Kongre söyleyecek olsa da Türkiye'ye teklif edilen Patriot füzelerinin kaderi aslında Ankara'nın izleyeceği diplomasinin başarısını bağlı. Patriot almakta kararlıysa Ankara'nın önünde iki seçenek var. Birincisi Rusya ile yapılan S-400 anlaşmasını iptal etmek. Bu seçenek ABD'nin Suriye'den – yavaş da olsa - çekildiği ve Ankara'nın bu ülkedeki adımları için Rusya'nın desteğine daha çok muhtaç kalacağı bir ortamda neredeyse imkansız. İkinci seçenek ise Washington'ın S-400'lerin hangarda tutulacağına ve kullanılmayacağına ikna edilmesi.

Amerikan tarafını kaygılandıran S-400 bataryalarından ziyade sistemi kontrol eden radarın Türk

topraklarına yerleştirilmesi. S-400 radarının Amerikan savunma sanayiinin en kıymetli mücevheri konumundaki F-35 savaş uçaklarının beynini kopyalamasından endişe ediliyor. Dolayısıyla Washington belki bataryaların hangarda tutulmasına ikna edilebilir ama radarın gelişine sonuna kadar karşı çıkacaktır. Türk tarafının S-400'leri operasyonel hale getirmeme yönünde teminat vermesi durumunda Amerikan tarafının Ankara açısından görüntüyü kurtaracak bazı formüller geliştirmesi pekala mümkün.

Yönetimin S-400 koşulunu muhtemel Patriot anlaşmasının metnine yerleştirmeden Kongre'yi satışa ikna etme şansı yok. O koşulun anlaşma metninde nasıl ifade edileceği ise tamamen Washington-Ankara-Moskova üçgeninde yaşanacak gelişmelere bağlı olacak. Geçen sene Amerikan siyaseti Türkiye'nin proje ortağı olduğu F-35 uçaklarının kaderini S-400'lere endeksledi. 2019'da ise hem F-35'lerin Türkiye'ye gelişi hem de Patriot anlaşmasının kaderi Ankara'nın Rus füzelerine ilişkin nihai kararına bağlı olacak. Washington Ankara'nın yapacağı tercihi basit bir askeri ekipman satışı olarak değil, Türkiye'nin dünya sistemindeki yerinin teyidi ya da yeniden tanımlanması açısından kritik bir karar olarak görüyor.

HASSAS PAZARLIKLAR

BAŞLARKEN...

Böylesine hassas pazarlıklara girilmekte olan bir ortamda iki ülke arasında var olan güvensizlikleri tetikleyecek her olayın kendisinden büyük etkileri olabilir. Mesela İncirlik Üssü'nde görevli hem ABD hem de Türkiye vatandaşı olan Yahya Özer'in 2018'in son günlerinde FETÖ şüphesiyle Atatürk Havalimanı'nda gözaltına alınması Washington'da alarm zillerinin çalmasına neden olmuş. Özer bir kaç gün sonra serbest bırakılmış ama olay Amerikalıların korkularını tetiklemiş bir kere. Duyduğum kadarıyla ABD'nin Türkiye'deki elçiliğinde ve konsolosluklarında çalışanlardan hem Türk hem de Amerikan vatandaşı olup çifte pasaport taşıyanlara ülkeyi terk etme talimatı gitmiş.

HER YERDE HÜRRİYET

DİĞER KANALLAR

[Facebook](#)

[Twitter](#)

[RSS](#)

[Kişisel Verilerin Korunması](#)

[Hürriyet Kurumsal](#)

[Bize Ulaşın](#)

Hürriyet
com.tr

